

Soutěživost

Soutěživost náleží v poslední době mezi jakési nové „ctnosti“, ale málo se o ní náležitě přemýšlí. Především je třeba rozhodnout, jde-li o jeden resp. jednotný fenomén, anebo zda se za soutěživostí neskrývá fenoménů hned několik. Za druhé je třeba rozlišovat různé formy soutěživosti podle toho, v čem se soutěží a co je mírou úspěchu v soutěži (zde se brzo ukáže, že soutěživost vlastně není ctnost ve vlastním, původním smyslu, neboť jsou také jakési pseudosoutěže, v nichž vítězí ten „nejhorší“). Zvláštní pozornost je dále zapotřebí věnovat vztahům (souvislostem) soutěžení a míře i kvalitě „sebevědomí“. Jedinec, který má příliš velkou potřebu se stále měřit s jinými, dosvědčuje tím nepochybně jakousi nejistotu a jisté pochybnosti o sobě a o svých kvalitách, o své osobitosti. Je třeba uvážit, zda jakási tzv. „přirozená“ soutěživost nepředstavuje jen jakýsi nástroj či prostředek k získání určitějšího a pevnějšího vědomí o sobě a o své „jedinečnosti“; je-li takového sebe-vědomí dosaženo, může to velmi zdravě omezovat nebo aspoň regulovat tendence k novému a novému soutěžení. Tomu se zdá nasvědčovat skutečnost, že si lidé volí nejen své záliby, ale i pracovní cíle nejen proto, že se chtějí někomu velmi dobrému vyrovnat nebo ho dokonce předčít, ale že se chtějí soustředit často také na něco, co nikdo jiný nedělá a v čem nikdo nijak zvlášť nevyniká. Pouhá soutěživost by nutně vedla k jakési unifikaci soutěžních oborů (viz např. olympijské a podobné soutěže), ale třeba snaha o dosažení zápisu do knihy rekordů ukazuje také na potřebu stát se nejenom prvním z podobných, ale stát se zvláštním, nepodobným jedinečným – a pak možná i v té jedinečnosti vyniknout. To tušili už staří Řekové, když dávali důraz na *kalokagathii*, tedy na zlostnost, celkovitost zdatnosti, nikoli jen na úzce jednooborovou zdatnost. Jakmile se však stane cílem celková „zdatnost“ jedince, přesouvá se vlastně důraz ze samotného „výkonu“ (zejména jednotlivého, úzce vymezeného oboru) na „dobrot“ člověka samého – a k člověku jakožto celku náleží také řada vlastností, „kvalit“, které nejsou běžně měřitelné, kvantifikovatelné. „Soutěžení“ pak dostává jiný, nový charakter, míří jinam než k měřitelným výkonům, cílem pak není být nejlepší ze skupiny, která je vymezena a omezena, tj. nic tak „konečného“, ale cílem je stát se – jako celá, jedinečná bytost – co nejlepším, tedy lepším než dosud: jedinec pak „soutěží“ sám se sebou – a přestává mít potřebu se stále srovnávat (leđa se zvoleným „vzorem“).

(Písek, 101117-1.)